

פרשה למעשה

דברי תורה וחידושים • חסידות • הלכה והנהגות

על פרשיות השבוע

עולם חסד יבנה

שתה וגם גמליך אשקה (בפרשה, כד)

כידוע, בפסוק הנ"ל רבקה אימנו באה לעזרתנו של אליעזר שמחפש זיווג ליצחק. והנה רבקה עשתה חסד עם אדם זר לגמרי, יצאה מהשגרה שלה ובמעשה ידיה קיימה את המצווה של חסד. רואים מזה איך חשוב לעשות חסד עם השני שהרי ממעשה זה יצא שידוך של יצחק ורבקה, אשר ילדו את יעקוב אבינו – אב של כל עם ישראל.

ועולם חסד יבנה, כותב דויד המלך בספר תהילים, לומר לנו שע"י חסד עצום ברא הקב"ה את העולם, מחזיק אותו פעיל ע"י חסד, ובורא אותו כל רגע ע"י חסד – ובלעדיו לא היינו יכולים להתקיים אפילו לרגע אחד (כפי שביארנו בפ' בראשית). והנא "בהבראם" – באות ה"א ברא הקב"ה את העולם, באות הכי קל ע"י צמצום רב אשר הוא צמצם את כוח הדיבור שלו לאות אחת (1). "וזהו בהבראם, באברהם כי חסד לאברהם כו", (שם) תלמוד לומר ששמים וארץ נבראים ע"י החסד.

מובן מזה כמה גדול מעלתו של אדם שמתעסק בחסד לאחרים כמה שהוא, בין מילה נעימה אפילו לזר לגמרי, או מעשה קטן לעזור לאחר. על כל יהודי להדמות להנהגתו של הקב"ה (החפץ חיים, אהבת חסד, ב, יב) אשר דן את העולם ובריותיו בחסד, ולא בגבורה. הרי תפקיד עולמי ותמידי של האדם למשוך לעוה"ז חסד עליון ע"י מעשי חסד שלו, ככתוב "אך אחר בריאת האדם לעבדו כו" (2) ועבודה זוהי עשיית חסד עם הבריות. ו-1

אזי כל אתערותא דלעילא, לעורר מדת חסד עליון הוא באיתערותא דלתתא בצדקה וחסד שישאל עושים בעולם הזה. לכן אמרו רז"ל: כל האומר אין לי אלא תורה, בלי גמילות חסדים, אפילו תורה אין לא. אלא לעסוק בתורה ובגמילות חסדים. (1)

הוא יעורר חסדיו של הקב"ה ע"י החסד שלו בעולם הזה וה' יחזיר לו מעל ומעבר. שהרי בעולם הזה יהודי צריך את שניהם – גם תורה וגם גמילות חסדים, הן ברוחניות וג"כ בגשמיות.

והנה מוצאים רמז בפסוק הנ"ל, שתה וגם-גמליך אשקה – תלמד תורה אשר נדמה למים וה' בחזרה ינחיל לו חסדיו – ה' יסייעו בגשמיות וברוחניות. וצירף פה הקב"ה לימוד התורה עם חסד ללמד ששניהם ביחד, שעוסק בתורה ובגמילות חסדים ובמעשים טובים, ה' יסייע לו בעניינים גשמיים ורוחניים. אמנם, הוא רק מרוויח – בעולם הזה ובעולם הבא. ולא יהי לו הפסד של זמן וכח כלל, כי כשהוא בפועל לוקח זמן להיטיב לשני ולהביא ע"י טוב לעולם, והקב"ה ישלם לו שכרו, שזהו דווקא יותר זמן ויותר כח לתורה ומצוות וצרכיו בגשמיות. סוף-כל-סוף אין אופן יותר טוב מזה לעשות טוב לנשמתו. ובנוסף הוא מקרב את הגאולה בכך – וכל זה לא עולה לו אפילו פרוטה אחת.

החסד שהוא עושה עם חברו, הוא מקבל בחזרה כפלי כפליים בעוה"ז ובעולם הבא. וכפי שידוע לכל אחד שמידה של כל ישראל, בנו של אברהם אבינו, (ככתוב חסד לאברהם), שהוא גומל חסדים. ומי שחסר לו מידה זו אינו מזרעו של אברהם אבינו. ומי שעושה חסד תחת כורחו או מארה לשני פנים זועפות, מוטב שלא עשה המעשה חסד שהרי סימן של יהודי זה שהוא מנחיל חסד בלי שום כוונות אחרות כלל בין רעות ובין טובות, כי טבעו של יהודי לעשות חסד אמתית לשני, לרצות לעשות טוב מתוך הפנימיות שלו – בלי שום מחשבות אחרות.

וע"י התעוררות פה למטה שבא ממעשיו של חסד וצדקה, הוא ממשיך "חיים וחסד להחיות רוח שפלים ונדכאים" – בזה שהוא עושה חסד וצדקה הוא ממשיך חסד עליון, והחיות של חכמה יורדת לאותיות הדיבור של השם יתברך, מקור כל הבריות. עוד, אומר הנביא (3) "אל יתהלל חכם בחכמתו גו' כי עם בזאת יתהלל גו', כי אני ה' עושה חסד" – ודי למבין.

(1) תניא, אגרה"ק, פרק ה. (2) בראשית, ב, טו. (3) ירמיהו ט, כב-כג.

ה ל כ ה ל מ ע ש ה

הלכות לשון הרע: אמר רבי ירמיה בר אבא (סוטה מב, א) ארבע כתות אין מקבלות פני שכינה [לעתיד לבא]. כת לצים, וכת חנפים, וכת שקרנים, וכת מספרי לשון הרע. (קיצ"ש"ע) לכן לעולם יתרגל האדם לא לדבר על השנה.

ה נ ה ג ה ל מ ע ש ה

חלק ה' הסדרה של ה-48 דברים בהם נקנית התורה: (מעם לועז, אבות, פרק ו')

17. מיעוט שיחה: מי שרוצה להצליח בלימוד התורה יתרגל למיעוט שיחה ויתרחק מדברים בטלים.
18. מיעוט שחוק: טוב מעט שחוק שפותח ליבו אך יותר מדי הוא מביא לעבירה.
19. מיעוט תענוג: צריך להתאפק מתענוגות העולם (כפי שנסביר בפ' פנחס בנושא אתכפיא)
20. מיעוט דרך ארץ: [שיתעסק בעסקיו עולם הזה רק למה שהוא צריך, ויעשה העיקר לימוד התורה].

ג א ו ל ה ל מ ע ש ה

כתב הרמב"ם בהל' מלכים פי"א, ה"ג: אל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם או מחי' מתים וכיוצא בדברים אלו אין הדבר כך שהרי רבי עקיבא כו' (כמו שמביא שם הראי' מבן כוזיבא, ומסיק) ולא שאלו ממנו חכמים לא אות ולא מופת. ועיקר הדברים ככה הן, שהתורה הזאת חוקי' משפטי' לעולם ולעולמי עולמים ואין מוסיפין עליהן ולא גורעין מהן [וכל המוסיף או גורע או שגילה פנים בתורה והוציא הדברים שמצותן ממשוטן, הרי זה ודאי בדאי ורשע ואפיקורס]. (שערי גאולה, חלק ראשון, ע' יט)

מ ע ש ה ז ו ט א

יש לאדם לעשות את כל יום ליום מושלם, וזאת ע"י לימוד התורה – שמעוררת אותנו לאהבת ה' ולקיים את מצוותיו – וע"י להדמות להשי"ת בעשיית חסד. וכך נזכה את הטוב מה' [...]. ומאד צריך לזהר שלא יחסר לו מידת החסד אפילו יום אחד מימי חייו, כמו שצריך איש הישראלי לזהר לענין קביעת עתים לתורה בכל יום [...]. חכמינו מדברים על הזכות הרבה של לימוד התורה ומעשים טובים. וכוונתם על בני אדם שלא רק לומדים תורה ולפעמים עושים מעשים טובים, אלא רודפים אחריהם כל הזמן. (החפץ חיים, אהבת חסד, ב, יב)

"ושאלתי את פי משיח אימת אתי מר, והשיב לי, בזאת תדע, בעת שיתפרסם
למודך ויתגלה בעולם יפוצו מעיינותיך חוצה" הבעל שם טוב, כתר שם טוב, א

בכדי לממן, להקדיש או לקבל את הגליון דרך דואר אלקטרוני נא ליצור קשר:

ParashaLeMaisse@gmail.com

"עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר", משלי פ"ג, יח
© ה'תשפ"ב, "פרשה למעשה" נכתב ע"י הרב דניאל שיפר, עיה"ק ירושלים תובב"א.